Een bestuurder voelt nattigheid

Marijke Herben, wethouder te Zandvoort

HENK WIJKHUISEN

Het leven van een bestuurder is niet altijd makkelijk in gemeenten waar de grondwaterstand fors gestegen is: burgers bieden rietsigaren aan uit hun voormalige moestuin; actiecomités leggen een heel eisenpakket op tafel en vinologen klagen dat hun wijnkelder met minder geestrijk vocht is volgelopen. Het hoorde er de afgelopen jaren allemaal bij in Zuid-Kennemerland. Zo ook in Zandvoort, waar wethouder Marijke Herben verantwoordelijk is voor de grondwaterperikelen.

Wethouder Marijke Herben: "Grondwateroverlast ligt politiek en in de beeldvorming erg gevoelig" (foto: gemeente Zandvoort).

"Grondwateroverlast ligt politiek en in de beeldvorming erg gevoelig. Het beeld dat geschapen is de afgelopen jaren is dat de problematiek veroorzaakt is door het stoppen van de grondwaterwinning door de NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland. Ook al ligt het genuanceerder, er zijn toch nog steeds grote groepen mensen ervan overtuigd dat de schade alleen voortkomt uit het stoppen van de grondwaterwinning. Dat ook het klimaat een rol speelt wil er niet in", aldus Marijke.

Non-communicatie

Dat de afgelopen jaren het overlegklimaat met andere overheden en de PWN ongunstig was wordt door Marijke bevestigd. De positie van de provincie en de PWN was niet duidelijk. Men wentelde de verantwoordelijkheid op elkaar af. De provincie was verantwoordelijk voor het grondwaterbeleid volgens de PWN en de PWN was verantwoordelijk voor haar bedrijfsbeleid aldus de provincie. Niemand wilde verantwoordelijk zijn.
Marijke:" Soms trokken ze met elkaar op in de aanval, maar net zo vaak schoten ze in de verdediging en wezen naar elkaar. Zowel provincie als PWN zagen alleen het klimaat als boosdoener. De rol van de vermindering van drinkwaterwinning was onbespreekbaar. We hebben een paar jaar zeer zware discussies gevoerd en voelden ons als gesprekspartners niet serieus genomen. Daar is nu gelukkig verandering in gekomen. We hebben ons als gemeenten verenigd, stemden het overleg met provincie en PWN onderling af en hebben met een mond gesproken in hun richting. Dat heeft gewerkt. Bovendien wezen rapporten van de Grontmij uit dat grondwater een belangrijke rol speelde bij de vernattingsproblematiek in Zandvoort. Vooral het laatste jaar is er in een redelijk goede sfeer overlegd. Inmiddels is er zelfs een fonds om gedupeerden tegemoet te komen. De provincie heeft gelukkig haar strikt juridische standpunt verlaten dat eigenaren verantwoordelijk zijn voor hun kelders. Ze heeft namelijk vroeger ook toestemming gegeven om overal te bouwen boven het toenmalige niveau van de grondwaterstand. Als je dan je beleid wijzigt, moet je vervolgens niet alleen de eigenaren opzadelen met de problemen. Ik hoop alleen dat we nu niet jaren moeten stechelen over de verdeling van dit fonds".

Afvoeren

Zandvoort heeft geen open water, dus afvoer van riool en hemelwater is sinds jaar en dag een probleem. Tijdelijk overtollig water wordt opgevangen in effluentvijvers, die in het circuitgebied liggen. De capaciteit van deze vijvers is echter beperkt. In 1980 leidde dit al tot een aanvaring met onder meer Stichting Duinbehoud, toen men de dijken van deze vijvers heeft doorgestoken en het voedselrijke effluent het natuurgebied Kraansvlak in stroomde. De gevolgen van deze ingreep zijn nog jarenlang merkbaar gebleven en het heeft veel geld en inzet gevergd om de negatieve gevolgen van deze ingreep voor de natuur te verminderen. Amper twintig jaar later, in 1999, ontstond wederom een crisissituatie en werd het overtollig water weer in het Kraansvlak geloosd. Marijke: "In het dorp sprongen alle kolkputten open. Het dierenasiel werd bedreigd. We hadden wel al een retentiekelder, maar dat was onvoldoende om al het water te bergen. Normaal stonden de vijvers op 1.80 meter, dat is nu 0.80 meter geworden, maar tijdens die crisis stonden ze op 3.40 meter. We zijn overigens fiks op de vingers getikt, maar hebben achteraf van de provincie een vergunning gekregen. En ook de PWN was accoord.
Probleem met die afvoer was dat ook met de afvalwaterzuiveraar, het Hoogheemraadschap van Rijnland, het overlegklimaat aanvankelijk niet optimaal verliep. Maar dat is gelukkig verbeterd. Als gemeente doen we erg veel aan de afvoer van hemelwater/rioolwater. We hebben 6-7 miljoen gulden geïnvesteerd in een retentiekelder en er is een enorm investeringsprogramma voor vernieuwing van riolering. Ook hebben we miljoenen geïnvesteerd in de nieuwe effluentvijvers en in de pompen. Voor de buitenwereld is dit kennelijk niet altijd helder geweest en het beeld ontstaan dat we niets doen in Zandvoort. Ten dele is dat ook toe te schrijven aan de hectische politieke periode van de vorige twee collegeperioden. Nu is er een rustiger politiek klimaat en kun je een beleid neerzetten voor de afvoer van het overtollige water. Bovendien zijn we binnen drie à vier 4 jaar van de problemen af, omdat onze oude afvalwaterzuiveringsinstallatie uit bedrijf wordt genomen. Dat is een zwakke schakel. Het rioolwater wordt dan direct naar een grote zuiveringsinstallatie in de Waarderpolder bij Haarlem gebracht".
Op mijn vraag waarom Zandvoort zijn overtollige water niet naar zee heeft afgevoerd, maar steeds koos voor lozing in een natuurgebied, antwoordt de wethouder dat de investering te groot zou zijn, het ongezuiverd in zee zou komen en zo'n leiding slecht is voor het toeristische imago van Zandvoort.

De toekomst?

Inmiddels zijn de tuinders "om" en laten hun ondergelopen percelen dit najaar ophogen met zand dat uit natuurontwikkelingsprojecten uit het Nationaal Park Zuid-Kennemerland komt. Het heeft lang geduurd voordat de tuinders overtuigd waren. Men vreesde dat de meeste ouderen zouden afhaken, omdat ze weer opnieuw moesten beginnen. Bovendien zagen de meesten op tegen de kosten, maar daarin worden ze nu tegemoet gekomen. De sportvelden worden gedraineerd en Zandvoort heeft van de provincie een tegemoetkoming gekregen in de kosten. Marijke:
" Iedereen had natuurlijk meer gewild, maar ik vind het redelijk en billijk. Mochten straks de laatste pompen uitgaan bij het PWN en blijken dat er wederom problemen ontstaan, dan ga ik er wel vanuit dat we om de tafel gaan zitten over wie wat gaat betalen. Overigens vind ik het verbazingwekkend dat het PWN van tevoren niet kon doorrekenen dat het bedrijfseconomisch niet rendabel zou zijn om de pompen in Zuid-Kennemerland aan te houden. Ik zit zelf in het bedrijfsleven (Marijke is naast wethouder ook manager bij KPN) en kan mij niet voorstellen dat zo'n groot bedrijf dit niet had kunnen voorzien".

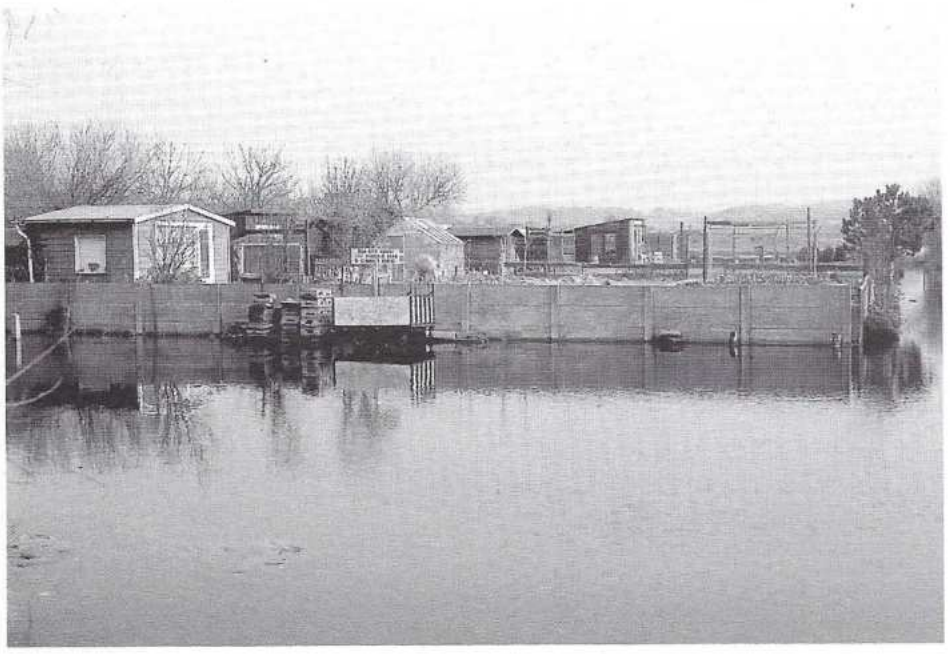

De tuintjes bij de Keesomstraat in Zandvoort staan door het hoge grondwater vrijwel het gehele jaar onder water (foto: NV PWN/Chris van Deursen).